

ТЕМА: Екологічна політика в Україні: природоохоронне законодавство України, міждержавні угоди. Червона книга та чорні списки видів тварин. Зелена книга України.

Природокористування – галузь наукової і виробничої діяльності людини, сукупність всіх засобів суспільства для використання та відновлення природного середовища і природних ресурсів для розвитку продуктивних сил та забезпечення сприятливих умов для життєдіяльності людини.

Державна екологічна політика – це діяльність державних органів, спрямована на забезпечення конституційного права кожного на безпечне для життя і здоров'я, довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Розповідь вчителя

Екологічна політика в Україні

Сучасними нормативно-правовими актами, що регулюють організацію охорони навколишнього природного середовища в Україні, є: Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про тваринний світ», «Про охорону атмосферного повітря», «Про карантин рослин», «Про природно-заповідний фонд України».

А також: «Земельний кодекс України», «Водний кодекс України», «Лісовий кодекс України».

В Україні існують природоохоронні території. До них належать: 5 біосферних заповідників, 17 природних заповідників, 40 національних природних парків, 45 регіональних ландшафтних парків, 3078 пам'яток природи, 2729 заказників, 616 ботанічних та зоологічних садів, дендропарків та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, 793 заповідних урочища. Загальна площа природно-заповідного фонду України становить 2,8 млн га.

Природоохоронна діяльність забезпечується основним законом нашої країни – Конституцією України (зокрема, статтями 16, 50, 66).

Для здійснення ефективного збереження природних ресурсів Кабінет Міністрів України визначив порядок ведення їхнього державного обліку і кадастру.

Кадастр – список або реєстр, наприклад, природних ресурсів (земельний, водний, лісовий, тваринний тощо). Це інформаційні системи, які містять систему відомостей і використовуються у процесі здійснення державного управління.

В Україні ведуться кадастри:

Державний кадастр тваринного світу (1994);

Державний кадастр рослинного світу (2006);

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду (2005).

Сучасними нормативно-правовими актами, що регулюють організацію охорони навколишнього природного середовища в Україні, є:

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (від 26.06.91 № 1268-XII);

Закон України «Про тваринний світ» (від 13.12.2001 №2894-III);

Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (від 16.10.1992 №2707-XII).

Міжнародне співробітництво України в галузі охорони навколишнього природного середовища

Участь України у міжнародному співробітництві в галузі охорони навколишнього природного середовища визначена Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст.71).

Як член ООН Україна є учасником 18 угод у галузі охорони природи.

Україна приєдналася до Конвенції щодо створення глобальних систем моніторингу навколишнього середовища (1972), Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення (1975), Конвенція про охорону біологічного різноманіття (1992), Конвенції ООН зі змінами клімату (1992) та багато інших.

На Європейському рівні Україна є учасником таких угод:

Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (1982);

Конвенція по усуненню причин і запобіганню шкоди лісам Західної Європи (1984);

Всеєвропейська стратегія збереження біологічного і ландшафтного різноманіття (1995).

Положення Національної програми збереження біологічного різноманіття:

1. Збереження, поліпшення стану та відновлення природних і порушених екосистем.
2. Сприяння переходу до збалансованого використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу на екосистеми.
3. Посилення відповідальності за збереження біорізноманіття з боку підприємств і громадян, діяльність яких впливає на стан навколишнього середовища.

Координацію природоохоронної роботи здійснює Міністерство екології та природних ресурсів України.

Міжнародне співробітництво у галузі охорони природи розпочалося ще наприкінці XIX століття.

Міжнародними природоохоронними організаціями є:

МСОП – Міжнародний союз охорони природи та природних ресурсів;

Всесвітній фонд дикої природи;

СКОПЕ – Науковий комітет з проблем навколишнього середовища;

ЮНЕП – Організація ООН з оточуючого середовища.

Червона книга та чорні списки видів тварин

Червона книга України — це анотований та ілюстрований перелік рідкісних видів і підвидів, що знаходяться під загрозою зникнення на території України та підлягають охороні. Є основним документом, в якому узагальнено матеріали про сучасний стан рідкісних і таких, що знаходяться під загрозою зникнення, видів тварин і рослин, на підставі якого розробляються наукові та практичні заходи, спрямовані на їх охорону, відтворення і раціональне використання.

До Червоної книги України заносяться види тварин і рослин, які постійно або тимчасово перебувають чи зростають у природних умовах на території України, в межах її територіальних вод, континентального шельфу та виняткової (морської) економічної зони.

До останнього видання «Червона книга України» занесено 826 видів рослин і грибів: судинні рослини (611), мохоподібні (46), водорості (60), лишайники (52), гриби (57). Кількість видів рослин у третьому порівняно з другим виданням збільшилась на 285 видів, а у другому порівняно з першим — на 390 видів.

Про кожний із видів, занесених до Червоної книги, вказуються такі відомості: категорія, поширення, основні місця знаходження, чисельність у природі, в тому числі за межами України, її зміни, відомості про розмноження або розведення в неволі (культури), заходи, що вжиті та які необхідно здійснити для їх охорони, джерела інформації. У Книзі також містяться картосхеми розповсюдження та фотографії (малюнки) занесених до неї видів тварин, рослин і грибів.

Занесені до Червоної книги України види тварин і рослин підлягають ретельній охороні по всій території України.

Зелена книга України

Зелена книга України є офіційним державним документом, в який заносять рідкісні та типові для певної місцевості рослинні угруповання, що потребують особливого режиму їх використання. На відміну від Червоної книги, Зелена звертає увагу на охорону не окремих видів а цілісних рослинних угруповань.

Останнє видання Зеленої книги (2009) охоплює 160 типових і рідкісних угруповань. У книзі також містяться ілюстрації рідкісних угруповань та нормативні документи про Зелену книгу України.

Книга є довідковим матеріалом для державних, наукових і громадських установ та організацій, навчальних закладів, фахівців у сфері збереження біорізноманіття, активістів зеленого руху.